

Co widać w danych?

Rodzice a szkoła: charakterystyka relacji, determinanty, wpływ na karierę edukacyjną uczniów

Joanna Kołodziejczyk (UJ), Tomasz Kasprzak (IBE), Bartłomiej Walczak (UW)

Zakres sesji

- ▶ Po co nam zaangażowani rodzice?
- ▶ Co wiemy o relacjach rodzic – szkoła w świetle danych ewaluacji zewnętrznej?
- ▶ Jakie czynniki wpływają na zaangażowanie rodziców?

Dane ewaluacji zewnętrznej

- ▶ 7133 ewaluacji
- ▶ Ponad milion respondentów
- ▶ Możliwość integracji z zewnętrznymi bazami danych
- ▶ Odniesienie do wymagania „Rodzice są partnerami”

Czy rodzice są ważni?

Generalnie przyjmuje się że współpraca pomiędzy szkołą i rodziną jest jednym z kluczowych warunków zarówno rozwoju samych uczniów, jak i szkoły jako instytucji społecznej.

W raporcie Zespołu Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów *Polska 2030* podkreśla się że: *niezbędne jest zaangażowanie i odpowiedzialność rodziców za wychowanie i edukację dzieci* (Bochniarz i in. 2009).

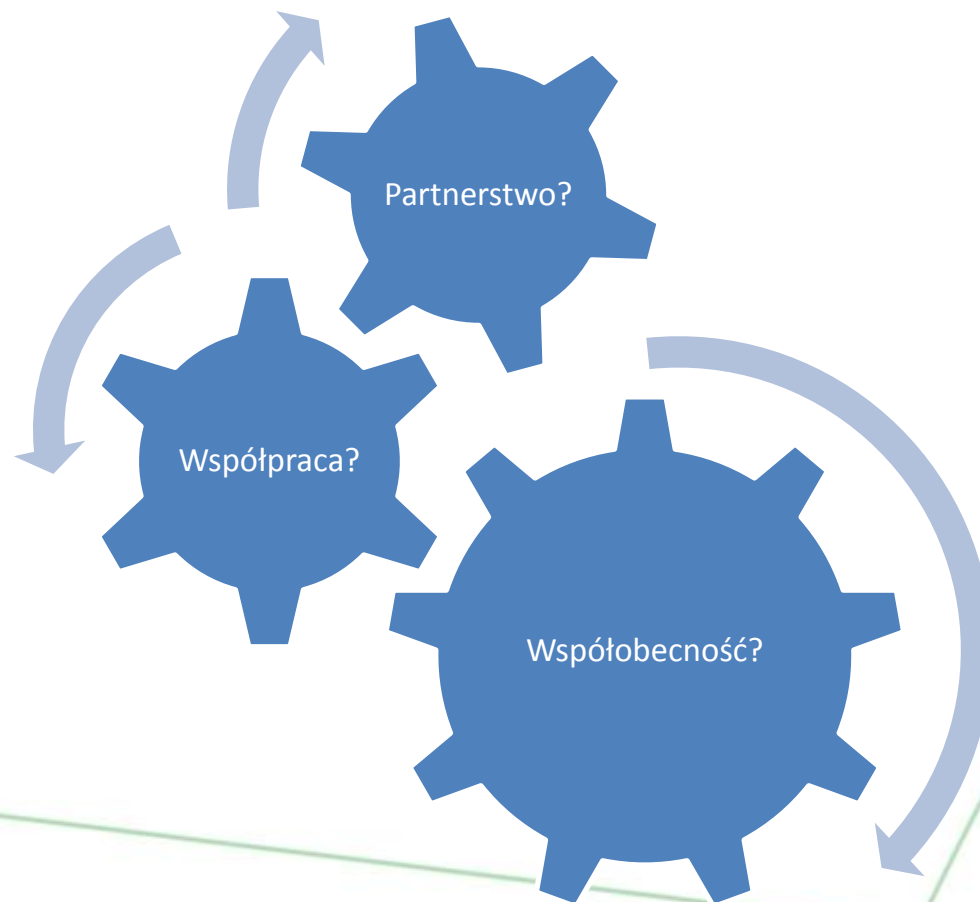
Rodzice w szkole - wnioski z badań międzynarodowych

- ▶ O roli rodziny w edukacji szkolnej badania mówią już od dawna (Musgrave 1968).
- ▶ Wzmacnianie wpływu rodziców na życie szkoły jest trendem widocznym w politykach edukacyjnych większości krajów OECD, niezależnie od lokalnej kultury edukacyjnej (OECD 2006), skądinąd zgodnym z ogólną tendencją do decentralizacji systemów edukacyjnych (Chapman i in. 1996).

Jednak są ważni! - uzasadnienie

- ▶ Badania PISA pokazują, że zaangażowanie rodziców w proces edukacyjny, szczególnie wspólne czytanie, zachęcanie do krytycznej refleksji i dobieranie przykładów przekłada się na osiągnięcia uczniów (OECD 2006)
- ▶ Uczniowie, których rodzice są bardziej aktywnie zaangażowani w życie szkoły mają nie tylko lepsze wyniki, ale również wyższy poziom motywacji, mniejszy odsetek zaburzeń psychicznych i są lepiej zsocjalizowani (Borgonovi, Mont 2012).

Problem definicyjny

Zakres kompetencji rodziców

- ▶ W Danii rodzice uczniów decydują o budżecie szkoły
- ▶ w Hiszpanii rodzice zatrudniają i zwalniają dyrektora szkoły
- ▶ w Anglii, Irlandii Północnej czy Walii zarządzają personelem i zasobami finansowymi szkoły

Zaangażowanie rodziców – co się mierzy?

Tradycyjnie wskaźnikiem zaangażowania rodziców jest **uczestnictwo w szkolnych wydarzeniach, członkostwo w organizacjach** skupiających rodziców i nauczycieli (głównie gromadzących środki na rzecz szkoły) i **uczestnictwo w warsztatach, wydarzeniach naukowych**. To są ważne, widzialne formy, ale badania pokazują że rodzajem zaangażowania które jest najefektywniejsze to **powiązanie rodziców z procesem uczenia dzieci w klasie**. (Henderson & Mapp, 2002).

Kontekst polski

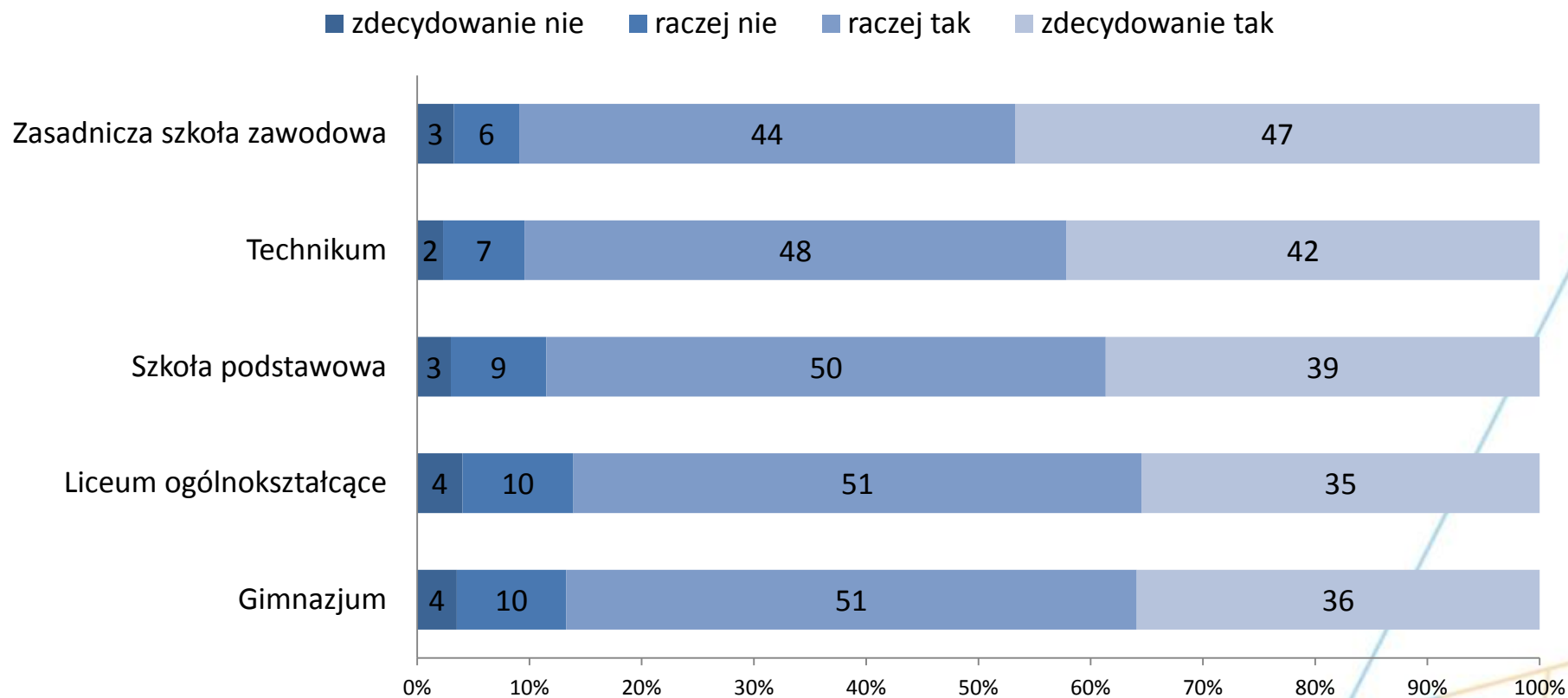
- ▶ Nowe „zaangażowanie” polskich rodziców – opór, gniew (np. akcja „Ratuj maluchy”)
- ▶ IV edycji programu „Szkoła bez przemocy” (2009) - główny wniosek - brak komunikacji pomiędzy rodzicami a dziećmi i nauczycielami. Z jednej strony rodzice nie interesują się życiem szkoły i swoich dzieci, z drugiej strony - pocięchy niechętnie rozmawiają na ten temat ze swoimi rodzicami.
- ▶ Jednocześnie 80% rodziców jest bardzo lub raczej zadowolonych ze szkoły, do której chodzi ich dziecko!

Wspieranie rodziców przez szkołę w wychowaniu dzieci

- ▶ wynika z koncepcji zaplanowanego współoddziaływania dwóch środowisk: szkolnego i rodzinnego na proces wychowawczy i karierę edukacyjną dzieci
- ▶ wiąże się z udzielaniem profesjonalnej pomocy wszystkim rodzicom, a zwłaszcza tym, którzy nie radzą sobie z wychowaniem dzieci

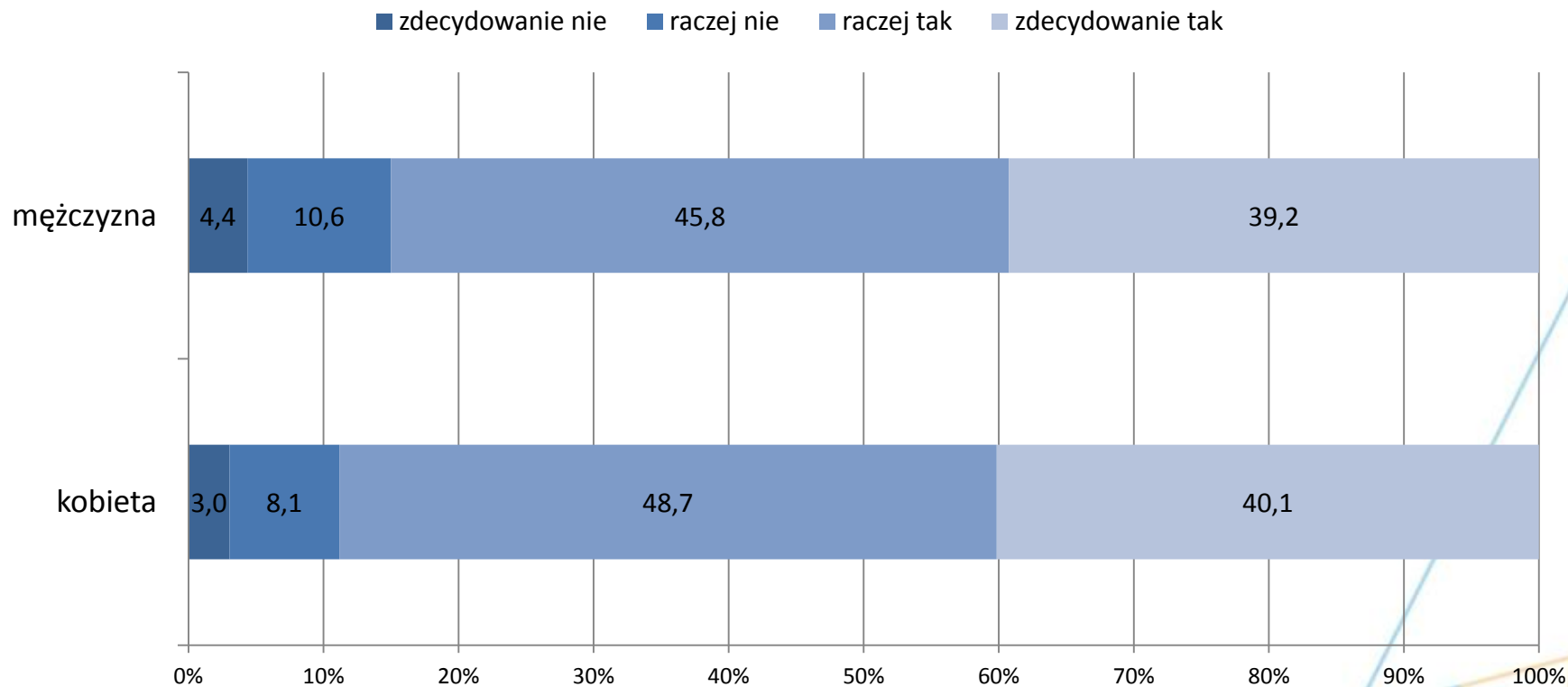
Czy rodzice są informowani o rozwoju ich dzieci?

- ▶ Zdecydowana większość wszystkich badanych rodziców jest informowana o trudnościach (88,2%; N=27569) i o sukcesach dzieci (87,6%; N=27727)
- ▶ Z prowadzonych analiz wynika więc, że **statystycznie ponad dwunastu rodziców na stu nie otrzymuje wystarczających informacji o swoim dziecku** mimo niemal 100% przekonania nauczycieli (N=12498; N=12508), że takie informacje są rodzicom przekazywane

Czy jest Pan(i) w wystarczającym stopniu informowany(a) o sukcesach swojego dziecka?

($\chi^2_{(15)}=120, p<0,001, n=28366$)

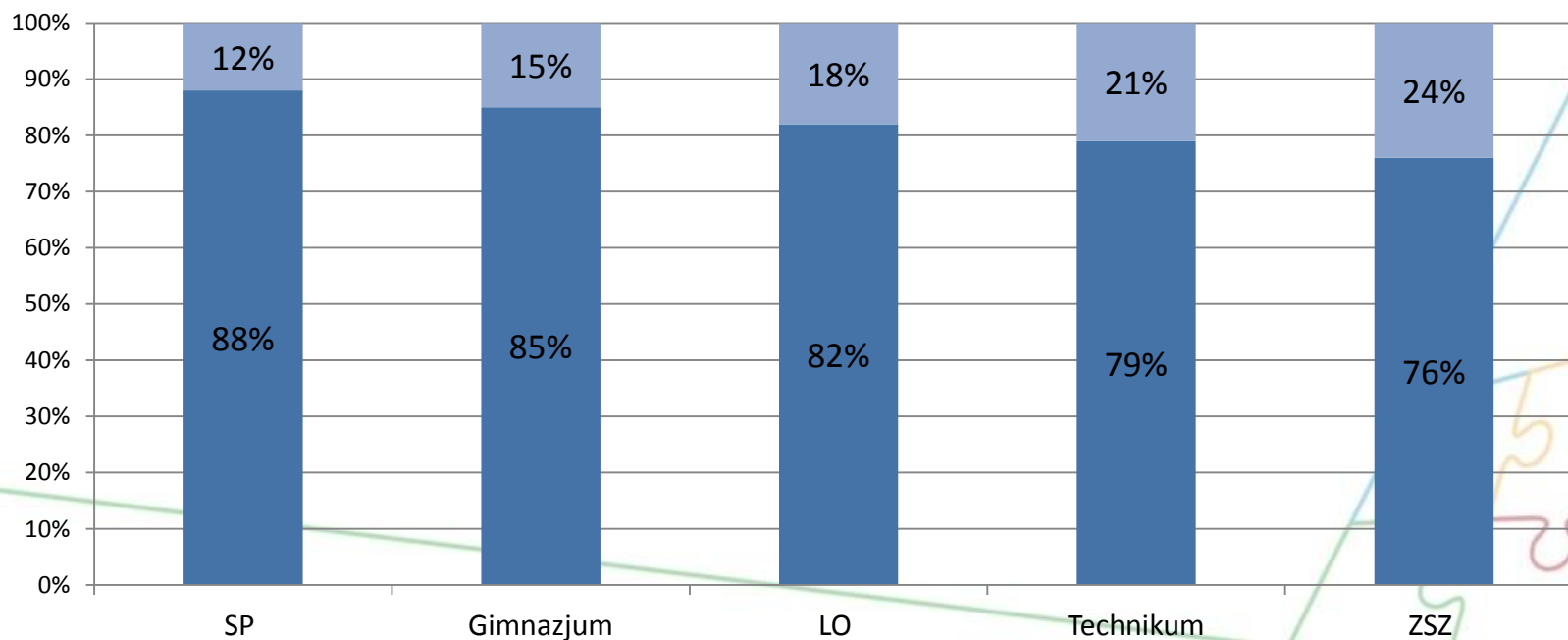
Czy jest Pan(i) w wystarczającym stopniu informowany(a) o sukcesach swojego dziecka?

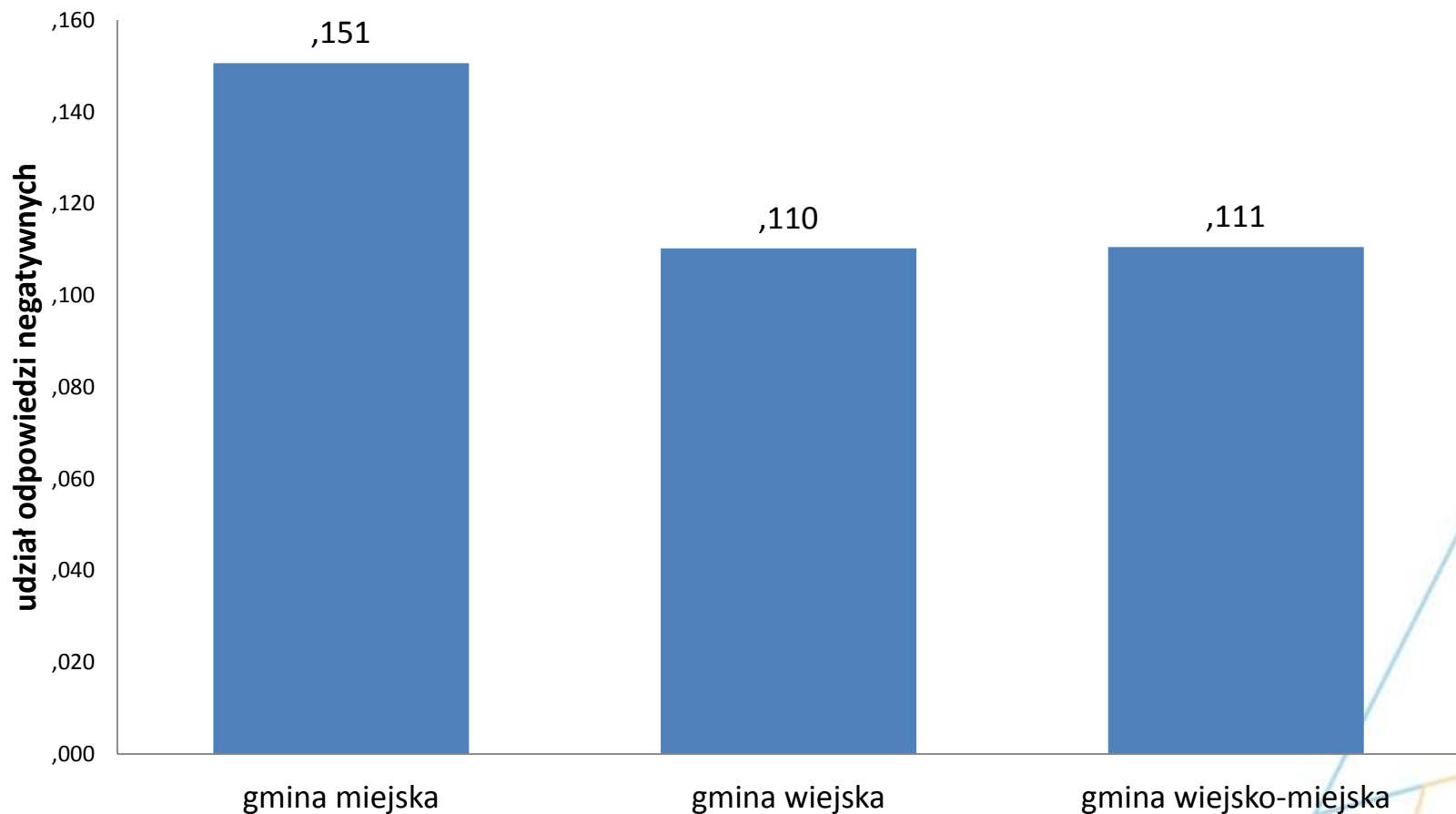
($\chi^2_{(3)}=29,8$, $p<0,001$, $n=15614$)

Kto wypełnia ankiety?

pleć	SP	Gimnazjum	LO	Technikum	ZSZ	razem
kobieta	88%	85%	82%	79%	76%	13206
mężczyzna	12%	15%	18%	21%	24%	2408
	100%=5386	100%=4903	100%=3649	100%=1179	100%=497	15614

■ kobieta ■ mężczyzna

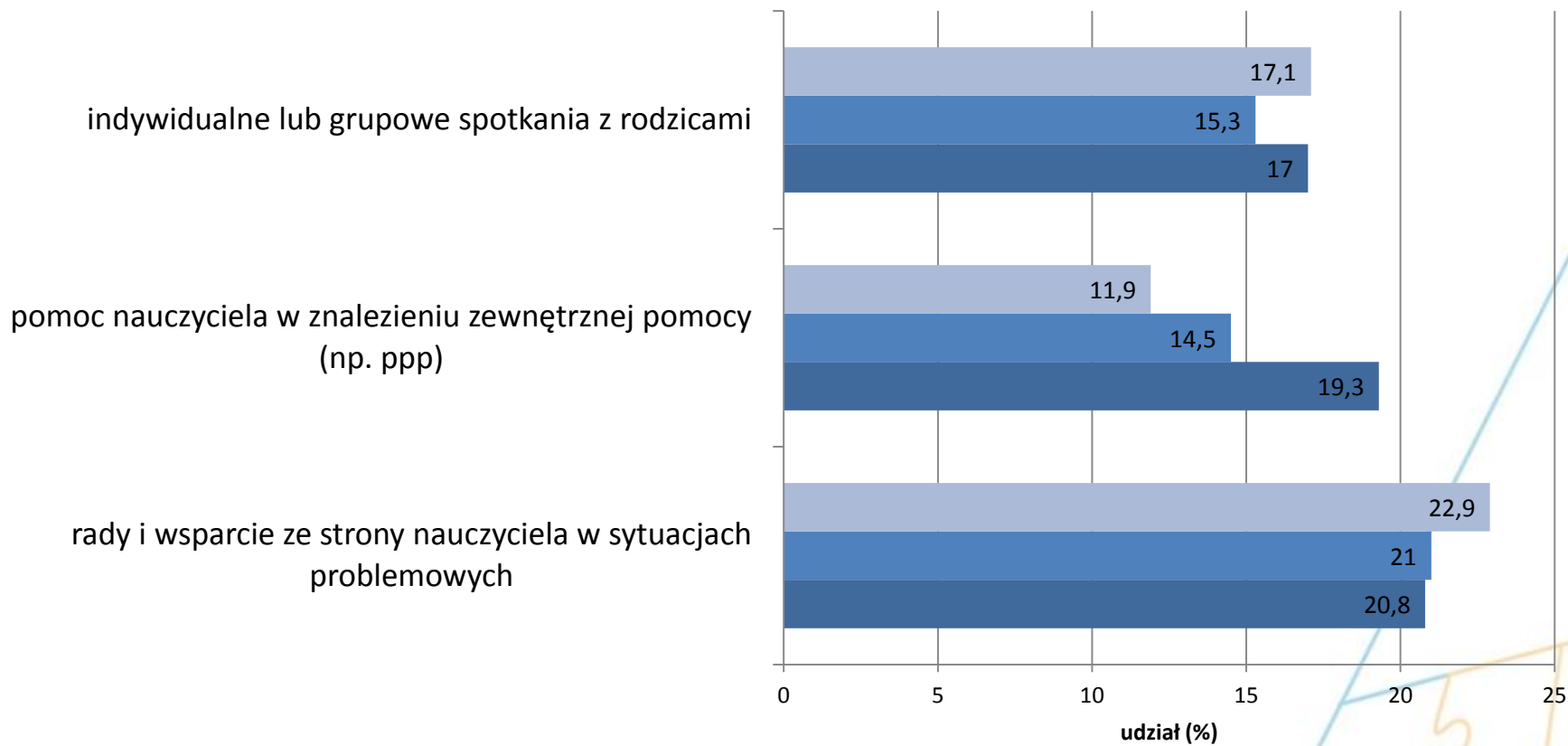
Średnia udziału odpowiedzi negatywnych w podziale na typy gmin

$N=234$, Leven $(_{2,231})=1,36$, $p=258$; ANOVA $_{(2)}=4,54$, $p=0,012$

Które z informacji przekazywanych przez szkołę rodzice uznają za pomocne w wychowaniu? (320 wywiady grupowe z rodzicami)

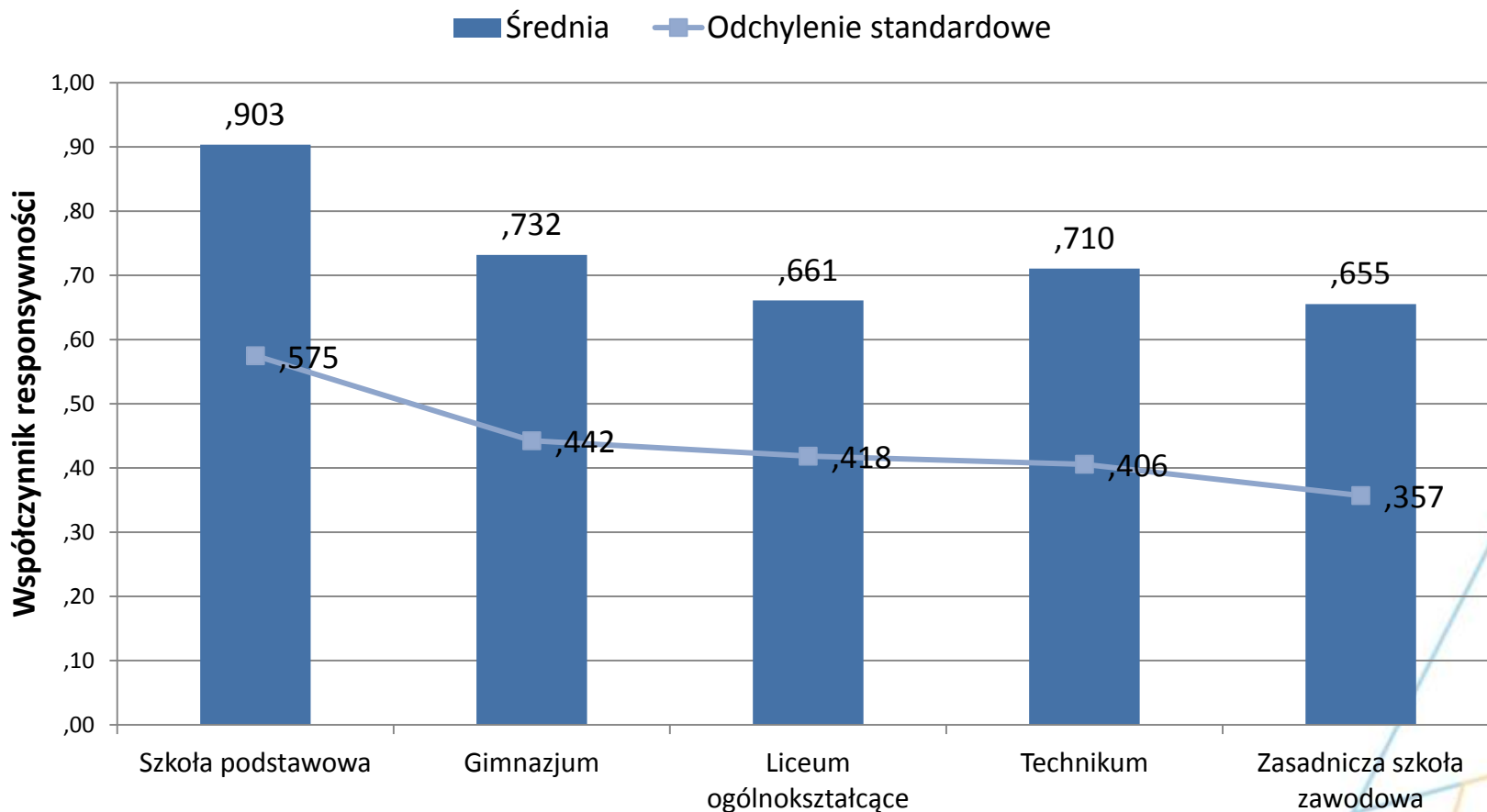
1. szkoła pomaga skierować do specjalisty
2. rodzice otrzymują wskazówki, jak pracować, rozmawiać z dzieckiem
3. rodzice otrzymują informacje, jak funkcjonuje dziecko w szkole, w grupie rówieśniczej
4. pedagogizacja rodziców
5. informacja na temat trudności dziecka, niewłaściwego zachowania dziecka
6. informacja na temat mocnych i słabych stron dziecka.

■ co doceniają rodzice? ■ co widzą rodzice? ■ co robią nauczyciele?

Responsywność rodziców

- ▶ Wskaźnik zaangażowania rodziców (?)
- ▶ Iloraz sumy ankiet uczniowskich i ankiet rodzicielskich wprowadzonych do systemu
- ▶ Średnia 0,78; 5% średnia odcięta = 0,72
- ▶ Powszechnie przyjmuje się, że maleje wraz ze wzrostem wieku ucznia

Współczynnik responsywności w przekroju przez typy szkół
 $N=1773$, Leven $(4,1768)=8$, $p<0,001$; ANOVA $(4)=18$, $p=<0,001$
 Brown-Forsythe $(4,1773)=22,5$ $p<0,001$

		Różnica średnich (I-J)	Błąd standardowy	Istotność
SP	Gimnazjum	,1716932	,0284869	,000
	LO	,2426069	,0354876	,000
	Technikum	,1929739	,0390824	,000
	ZSZ	,2481758	,0428991	,000
Gimnazjum	SP	-,1716932	,0284869	,000
	LO	,0709137	,0327755	,269
	Technikum	,0212807	,0366373	1,000
	ZSZ	,0764826	,0406840	,467
Liceum ogólnokształcące	SP	-,2426069	,0354876	,000
	Gimnazjum	-,0709137	,0327755	,269
	Technikum	-,0496330	,0423103	,935
	ZSZ	,0055689	,0458592	1,000
Technikum	SP	-,1929739	,0390824	,000
	Gimnazjum	-,0212807	,0366373	1,000
	LO	,0496330	,0423103	,935
	ZSZ	,0552019	,0486941	,947
Zasadnicza szkoła zawodowa	SP	-,2481758	,0428991	,000
	Gimnazjum	-,0764826	,0406840	,467
	LO	-,0055689	,0458592	1,000
	Technikum	-,0552019	,0486941	,947

Test Dunnetta T3

Zmienna niezależna	korelacja	istotność	N
faktyczne miejsce zamieszkania	-,124 ^{**}	0,001	663
udział kobiet w populacji	-,082 [*]	0,035	663
udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności w ogóle	-,126 ^{**}	0,001	663
dochody JST per capita	-,154 ^{**}	0,000	663
wydatki JST per capita	-,156 ^{**}	0,000	663
wydatki JST na oświatę per capita	-0,003	0,936	663
udział wydatków na oświatę w budżecie JST	,193 ^{**}	0,000	663
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	,121 ^{**}	0,002	663
udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym	-0,015	0,691	663
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	0,036	0,357	663
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	-,106 ^{**}	0,006	663
liczba domów kultury	-,131 ^{**}	0,001	663
udział gospodarstw domowych z podłączeniem do sieci kanalizacyjnej	-,171 ^{**}	0,000	663
udział gospodarstw domowych z podłączeniem do sieci wodociągowej	-,107 ^{**}	0,006	663

Dane dla szkół podstawowych

Zmienna niezależna	korelacja	istotność	N
faktyczne miejsce zamieszkania	-,124 ^{**}	0,001	663
udział kobiet w populacji	-,082 [*]	0,035	663
udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności w ogóle	-,126 ^{**}	0,001	663
dochody JST per capita	-,154 ^{**}	0,000	663
wydatki JST per capita	-,156 ^{**}	0,000	663
wydatki JST na oświatę per capita	-0,003	0,936	663
udział wydatków na oświatę w budżecie JST	,193 ^{**}	0,000	663
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	,121 ^{**}	0,002	663
udział bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym	-0,015	0,691	663
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	0,036	0,357	663
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	-,106 ^{**}	0,006	663
liczba domów kultury	-,131 ^{**}	0,001	663
udział gospodarstw domowych z podłączeniem do sieci kanalizacyjnej	-,171 ^{**}	0,000	663
udział gospodarstw domowych z podłączeniem do sieci wodociągowej	-,107 ^{**}	0,006	663

Dane dla szkół podstawowych

Model	R	R- kwadrat	Skorygowane R-kwadrat	BS oszacowania	Statystyki zmiany				
					Zmiana R- kwadrat	F zmiany	df1	df2	Istotność F zmiany
1	,165 ^a	,027	,027	,49	,027	49,738	1	1771	,000

Jak budować więzi z rodzicami?

Bryk i inni(2010) identyfikują elementy wzmacniające więzi szkoły z rodzicami:

- ▶ (1) działania szkoły na rzecz włączanie rodziców bezpośrednio w proces wzmacniających uczenie się uczniów;
- ▶ (2) wkład nauczycieli w zrozumienie kultury uczniów i lokalnego środowiska i branie tego pod uwagę w pracy w klasie;
- ▶ (3) wzmocnienie sieci współtworzonej przez lokalne instytucje/organizacji aby zwiększać ofertę dla rodziców i uczniów.